36718/B

DISSERTATIONIS
DE
Medicorum Romæ Degentium
CONDITIONE IGNOBILI & SERVILI,
CONTRA
ANONYMOS QUOSDAM
Notarum Brevium, Reſponſionis, atq; Animadverſionis
AUCTORES,
DEFENSIO.

Qui admonent amicè docendi ſunt, qui inimicè inſectantur repellendi. Cic. de Nat. Deor. l. 1.

PARS PRIMA.

AUCTORE
CONYERS MIDDLETON, S. T. P.

Proſtant venales *Cantabrigiæ* apud EDMUNDUM JEFFERY, Bibliopolam. M.DCC.XXVII.

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

DISSERTATIONIS
DE
Medicorum Romæ Degentium
Conditione Ignobili & Servili
DEFENSIO, &c.

CUM de *Medicorum Romæ olim degentium conditione* Diſſertationem meam in publicum edere ſtatuiſſem, nullius mihi vel animum vel exiſtimationem lædere propoſitum erat; ſed cum eruditis quibuſcunq; atq; antiquarum præſertim rerum ſtudioſis, gratiam me potius initurum putaram, ſi quæſtionem in Antiquitatis cognitione verſatam, atque à viris doctis, etſi levitèr ſolummodo, at ſæpiùs tamen, varièq; agitatam, penitiùs ipſe perſcrutandam, fuſiùſq; explicandam, arriperem: quippe ego, qui niſi laceſſitus, atq; injuriæ propulſandæ cauſa, neminem mihi unquam laceſſendum duxerim, haud tam temerarius fuiſſem ut *Florentiſſimi Medicorum Ordinis* inimicitias, hac meâ præſertim minùs firmâ valetudine, ultro mihi ſubeundas putarem.

SED

Sed ut dicam planè quod ſentiam; ego nec intelligere unquam potui, neq; adhuc ſanè cauſam videre queo, cur hæc noſtra diſputatio *Medicis* omnino *Stomachum* moveret; cur vè offenſos inde aut indignè ſeſe tractatos judicarent. Etenim quid ſi *Priſci illi Romani* de Arte iſta minùs quidem, quàm oportuit, honorificè cenſuerint; num ad horum temporum Medicos hoc ullo modo pertinere exiſtimabitur? Si homines, inquam, illi artium bonarum rudes, literarumq; expertes, Medicinam, juxta ac reliquas artes contempſerint, nec Civibus quidem ſuis colendam judicaverint; num hoc apud Viros graves de verâ artis laude detrahere aliquid aut imminuere poterit? Numvè mirandum eſt, in quâ Urbe per tot ſecula nec luxus, nec pecunia ferè reperiebatur, quorum alterum Morbos, alterum Medicos alit, in eâ Urbe, *medendi artem* jacuiſſe, atq; ab *Ingenuis liberiſq; hominibus*, quibus vitam pro ſuo cujuſq; arbitrio inſtituendi facultas eſſet, omnino rejectam ac contemptam eſſe?

Apud *Turcas* hodie, ſi peregrinantibus habenda fides, hæc eadem Ars nullo ferè loco haberi, ſed à *Servis*, *Obſtetricibus*, *Græculis*, *Judæiſq*; adminiſtrari dicitur: quis tamen hoc *Medicinæ ipſi* infamiam ullam, dedecuſvè afferre arbitratur? quiſve non Nationis ejus inſcitiam potiùs & barbariem irridet, quæ Artem tam utilem, tamq; neceſſariam non pluris æſtimet; nec præmiis honoribuſq; propoſitis homines ſuos ad eam excolendam excitet?

Videram autem, fateor, nonnullos, viros eos quidem graves atq; eruditos, vel gloriolâ quâdam elatos, vel artis ſuæ caritate nimis faſtidiosâ incenſos, hanc omnem diſputationem impatientèr ſatis, nec niſi ægro planè animo tuliſſe; atq; in eâ refutandâ, perinde ac opprobrio aliquo à Medicis repellendo, tam vehementèr elaboraſſe, ut ſeſe vix à contumeliis abſtinerent; nec contrariæ ſententiæ fautores haud alitèr ac malevolos atq; invidos inſectari dubitarent. Horum ego intemperantiam etſi aliquantulùm reprimendam eſſe cenſui, ita tamen reprimendam, ut maledicentia ſanè omnis, ſermoniſq; aſperitas à noſtrâ prorſus diſceptatione

abeſſent;

abeſſent; atq; ut Viros liberalitèr educatos decet, non animorum contentione, ſed opinionum ſolummodò diſſenſione ad veri inveſtigationem accederemus: quod quidem in illâ *meâ Diſſertatione* me tam religioſè præſtitiſſe arbitror, ut ne verbum ibi unum aut contumelioſè aut aſperè nimis dictum inveniri poſſe confidam.

DISSERTATIONEM autem ipſam quod attinet; ea ſane non niſi caſu quodam, atq; illo fere, quo rem expoſui, modo, tùm primùm inchoata, tùm perfecta poſtea ac in lucem emiſſa eſt: nec vereor profecto, ne quis idem mihi illud objiciat, quod *Oppugnatores quidem meos* objeciſſe video; tanquam cauſæ *a me prorsùs alienæ memet ipſe immiſcuiſſem.* (1) Quicquid enim literis mandetur, id omnium plane lectioni & judicio propoſitum ſemper judicavi, & ſi quid potiſſimum *in re literaria* ab hominibus curioſis in controverſia agitatum, atq; in medium ſemel projectum eſſet, id ſane ab homine quovis otioſo & literis dedito minimè alienum eſſe putavi. Sin autem, quod magis ſuſpicor, quodq; fieri plane perſpicio, id mihi potiùs crimini vertatur, quod Clariſſimi *Meadii* ſententiam mihi impugnandam ſuſceperim; (2) id quidem etſi haud parvo meo periculo factum fateor, quod a tanto Viro diſſentire auſus eſſem; attamen ni petulanter aut iracundè id feciſſe arguerer, cum culpa omnino ulla conjunctum eſſe nego; niſi omnes ſimul omnium temporum eruditos eodem crimine condemnemus, qui inter ſe diſcrepare ac contra diſputare, quotieſcunq; res poſtularet, nunquam dubitaverint; nec niſi ejuſmodi contentionibus *verum* unquam inveſtigari, literarumve ſtudia vigere omnino, aut radices agere poſſe exiſtimaverint. (3)

ISTUD autem meum opuſculum haud citiùs in publicum prodiit, quàm ad me ſtatim perlatum eſt, reſponſi mihi

---

(1) Reſp. p. 4. (2) Ib. p. 201. It. Animad. br. p. 42.
(3) Cic. Tuſc. qu. 2. 2.

aliquid parari, nonnulloſq; ingenio & doctrina præſtantes, qui contra me ſcriberent, meamq; ſententiam refellerent, a *Medicis quibuſdam* delectos jam & deſignatos eſſe: quo quidem nuntio tantum abfuit, ut moleſtiæ mihi aliquid crearetur, ut gaudio potius tacito ac voluptate memet inde affectum ſenſerim. Quippe illud, cùm omnibus veri tandem inveſtigandi, tum mihi præſertim, haud multùm occupato, honeſtam quandam otii conterendi occaſionem præbiturum eſſe putavi: nam mecum ipſe ab initio planè ſtatueram, aut ſententiam meam, a quocunq; impugnata fuerit, defendere ac confirmare, aut ſi ob rationum contra adductarum vim id mihi minùs liceret, manus ultro dare, meque victum plane ac deceptum libere & publicè confiteri.

Hac igitur expectatione dum plenus, erectuſq; ſtabam; prodiere tandem contra *Diſſertationem meam Notæ quædam breves*, ab Anonymo quodam conſcriptæ; leves illæ quidem & futiles, nec dignæ ſanè, quæ alio modo a me tractarentur, ac quo ab omnibus eas tractari intellexi, contemptu ſcilicet & neglectu. Senſi enim illicò, illas non iſtud eſſe majorum lucubrationum opus, quo ſententiam meam refutandam atq; evertendam nonnulli jactitarant; vidi planè tam debilem impetum tanti belli famæ haud quaquam reſpondere; nec *Notulas iſtas* aliud eſſe reputavi, ac Velites quoſdam, leviſve armaturæ milites, in me ante emiſſos, ut me vexarent aliquantulum, atq; occupatum tenerent, quoad legiones, quæ armorum pondere lentiùs progredi cogerentur, ad pugnam adeſſent.

Nec me profecto animus fefellit; quippe ſub *Reſponſionis titulo* in lucem tandem venit, etſi longo ſatis intervallo, diu meditatum opus, vel ipſo aſpectu & magnitudine terribile; utpote *Diſſertatiunculam iſtam meam* vel decies circiter paginarum numero exuperans: quaſi auctor noſter, quod alios nonnunquam factitaſſe accepimus, ipſa libri ſui mole & pondere controverſiam penitus omnem delere atq;

obruere

obruere cogitaſſet. Libro autem ipſo in manus ſtatim arrepto, atq; avidè ſatis perlecto, haud dici ſacilè poteſt, quàm mira illicò expectationis meæ omnis fruſtratio conſecuta eſt: nam vix tantæ molis librum me antea unquam vidiſſe memini, in quo tam pauca aut obſervatu digna aut lectu jucunda inveniſſem: de me vero omnia non niſi acerbè ac malevolè dicta animadverti; & quaſi non de re *prorſus levicula*, ſed de *Religionis ipſius veritate* certamen inſtitutum eſſet; ſingula ferè minutatim agitata, exaggerata, atq; à meo ſæpe ſenſu detorta vidi; ut Auctor non tam ad cauſam aliquam defendendam, quàm ad me accuſandum *Orator* adhibitus videretur: quamvis enim nomen ille ſuum celaviſſet, ſenſi tamen hominem e *Rhetorum turba* conductum eſſe oportere; cui ſcilicet generi conceſſum novimus, omnia *tragicè ornare*, *augere*, *ementiri*: (1) is mihi ſolùm ſcrupulus reſtabat, quòd in ejus quidem ſermone nihil planè, quod *Rhetorem oleret*, nihil venuſtatis, nihil ornatùs, ſed inculta potiùs omnia nec ſatis Latina invenirem.

Hujusmodi itaque Scriptorem haud magis quam alterum illum (cui neutiquam ſanè eum anteferendum cenſeo) cogitatione ulla mea, aut animadverſione dignum judicaſſem; ni hunc potiſſimùm hominem a *Clariſſimo Meadio* ad hoc *Reſpondendi munus* delectum; librumq; ipſum *ejuſdem cura & ſumptibus* in lucem emiſſum; amiciſq; ſuis *manu propria inſcriptum & dono a Meadio ipſo miſſum* intellexiſſem. Quibus non dubie ad me perlatis, non nihil ipſe commotus, verituſq; ne, præ nimia quadam mei ipſius caritate, haud ſatis rectè de Adverſarii mei meritis ſtatuiſſem, librum ejus relegi; in quo quidem etſi quæſtionem ipſam quod attinet, nihil ferè, ut ante dixi, quod refutatione dignum videretur, inveni; cum tamen memet ubiq; perindè ac in *Notis iſtis brevibus*, tanquam *Calumniatorem*, (2) *Criminatorem*, *Ma-*

(1) Cic. de Clar. Orat. (2) Reſp. p. 86, 134, &c.

levolum

levolum tractatum videram; idq; *tanti viri* judicio comprobatum, ejuſq; juſſu ac opera in publicum evulgatum; illud demum mihi ipſi & exiſtimationi meæ deberi arbitrabar, ut opprobria tam indigna refellerem; oſtenderemque ejuſmodi convitia non eos unquam attingere poſſe, qui nominis & famæ reverentia, tanquam pignoribus datis, adſtricti, ad controverſias literarias deſcendunt; ſed *conductitiis* ſolummodo *ſcriptoribus* iſtis convenire, qui exiſtimationis nullum prorſus aut periculum ſubire, aut jacturam facere poſſunt, ſed tenebris atq; obſcuritate tecti in quoſvis ſibi deſignatos, quaſi ex inſidiis impetum faciunt, & quamlibet cauſam defendendam, quemlibet hominem lacerandum mercede pactâ ſuſcipiunt.

HÆC dum mecum ipſe meditabar; tertius quidam in publicum prodiit ſub *Animadverſionis brevis* titulo contra me conſcriptus libellus; quem quidem intellexi ſubito, tùm ſtilo, tùm Materia conſimili ex *eodem illo Notularum Auctore* profluxiſſe: quippe nihil fere aliud feciſſe *Animadverſor* videtur, ac eadem omnia recoquere, quæ antea diſputarat, ſed nova quadam luce donata, novo ordine diſpoſita, atq; ut ei videtur, jocis quibuſdam & ſalibus conditiora. Ego vero, quoniam ſcribendo planè inexpertus homo videtur, hoc ei conſilium dare velim, ut ſeſe poſthac a facetiis abſtineat; hoc, mihi crede, non illi a Natura datum; quam in re omni ducem ſequi oportet: & ſi ex arte ſua victum, laudemve quærere ſtudeat, non ingenii viribus, ſed induſtria penitùs & labore rem ei conficiendam video.

IN hac vero, quam nunc aggredimur, certatione, propter *Clariſſimi Meadii* nomen atq; auctoritatem a me, ut modo dixi, ſuſcepta, nè, ſi alteri reſponderem, alterum vero, nec illum magis quidem indignum, negligerem, injuſtus cuiquam viderer; ſtatui ſanè omnibus ſimul, unâ ferè eademq; opera reſpondere. Primùm igitur, ut ratione & via quadam procedamus, *Notas iſtas breves*, quia primæ illæ quidem

dem prodierunt, haud alio planè, ac quo occurrunt, ordine, conſiderare viſum eſt; atq; eodem tempore, ſi quæ vel ejuſdem vel conſimilis argumenti in *Reſponſionis Auctore* animadvertero, ea ſimul omnia in unum conferam, atq; uno labore abſolvam: deinde ad *Reſponſionis auctorem* me totum convertam, & reliqua omnia, quæ ſibi propria habuerit, ſeparatim perpendam; non immemor interea *Animadverſionis* etiam *brevis*, ſi quid Auctor ejus vel novi, vel notatu digni attulerit; quod rariùs tamen fiet, propterea quod is, ut dixi, haud aliud feciſſe videtur, ac ea, quæ antea dicta eſſent, verbis atq; ordine paululum immutatis iterare.

Sed antequam in aciem ipſam deſcendamus, operæ pretium erit, de controverſiæ hujus ſtatu nonnulla breviter præfari, & queſtionem ipſam ita definire, ac limitibus circumſcribere, ut conſtituatur quid & quale ſit id, de quo diſceptamus; quod ni fiat, vagabitur nimis hæc omnis diſputatio, neq; certam tandem ullam ſtabilemve ſententiam elicere inde poterimus.

Itaque hoc potiſſimùm a lectore animadverſum velim, ea omnia, quæ de *Medicorum Conditione* à me ſunt diſputata, ad eam *Urbis Romæ ætatem*, quæ *Cæſarum temporibus anteceſſit*, referri omnino oportere; hos mihi in *Diſſertatione meâ* controverſiæ hujus terminos conſtitui: per id temporis ſpatium, quòd ſeptingentos circiter annos complectitur, *Medicinam* non niſi a *Peregrinis, libertis, ſerviſq;* penitùs adminiſtratam fuiſſe contendo; *Artemq; ipſam* tanto in contemptu à *Populo Romano* habitam reperio, ut profeſſio ejus *Civium omnino exiſtimatione indigna* judicaretur; atq; eorum adeo ne unum quidem, qui eam unquam attigerit, oſtendi poſſe exiſtimo. Qui verò hanc ſententiam impugnant, ea, quæ de *Medicis Servis* à Veteribus tradita reperiantur, non de *Medicis propriè dictis*, ſed de *Chirurgis*, eiſq; ſolummodò, qui inferiores atq; operarias Medicinæ partes tractabant, intelligenda prorſus eſſe diſputant: atq; hinc alia

ſtatim de *Chirurgis* enata quæſtio eſt; videlicet, num iiſdem illis temporibus *Chirurgorum* & *Medicorum* conditio diverſa omnino, aut ab invicem ſejuncta fuerit; numvè *Medicæ Artis partitio* ulla tunc temporis facta eſſe appareat. Ego verò, quantum cùm ex Scriptoribus antiquis, tum *Medicis* præſertim noſtrorum temporum eruditiſſimis, qui in hac ipsâ causâ perquirenda quàm maximè elaborarint, inveſtigare ac colligere valuerim; haud ullam *Artis hujus partitionem*, ullamvè præſertim *Medicorum & Chirurgorum diſtinctionem* per id omne temporis intervallùm fieri reperio; ſed utroſq; cum eodem nomine appellari, tum eodem loco & conditione haberi video: quod quidem etſi generatìm verum eſſe credo, haud ita tamen verum, quin quod omnibus univerſim enuntiatis accidere ſolet, huic itidem veritati unam alteramvè forſitan exceptionem opponi poſſe exiſtimem; neq; aliam omnino regulam huic noſtræ quæſtioni conſtitui debere arbitror, ac quam omnibus conſtitutam novimus; videlicet, *res quaſvis ex majori ſemper parte nominari oportere, etiam ſi pars aliqua abeſſet* (1).

QUISQUIS igitur hanc meam opinionem ſibi refellendam ſuſcipiet; is primùm terminos huic omni diſputationi poſitos animadvertat & conſideret neceſſe eſt; quæſtionemq; ſeſe tractare meminerit, tum loco tum tempore certo definitam & circumſcriptam: nihil attinet in hac causâ de Medicorum divitiis, honoribus, artiſq; dignitate puerorum more & ſine ulla temporum diſtinctione declamare; oſtendat mihi, ſi poterit, *homines aliquot Romanos* in eo temporis ſpatio *Medicæ Artis ſtudio & profeſſione* florentes: oſtendat mihi *Medicos* non nomine modo, ſed conditione atq; honore à *Chirurgis diſtinctos*: atq; hoc ſi quis fecerit, tum demum redargui memet & confutari planè fatebor.

---

(1) Cic. Tuſc. qu. 5.

SED

Sed ad *Annotatorem* jam *noſtrum* deſcendamus; qui etſi literis iſtis M. D. libelli in fronte adſcriptis, ſeſe tanquam *Medicinæ Doctorem* nobis venditare ſperat, mihi tamen haud facilè perſuaſerim, homini tam imperito tamq; inepto, *Academias haſce noſtras* honorem unquam iſtum detuliſſe: Crederem potiùs, ſi quam ex ſtilo ejus conjecturam facere liceat, de *Medicorum iſtorum* grege eum eſſe, qui fora circumire, ex pulpitis perorare, laudeſq; ſuas, artiſq; gloriam ad populum prædicare ſolent. Etenim quid aliud nobis indicare, quidvè aliud olere videtur oratio iſta vehemens ac turgida? Quid aliud illæ repetitæ toties ad populum exclamationes? *Jam illa reputate, quæſo, quæ de Aſclepiade, Medico celebri, memoriæ tradita ſunt:* (1) *legatis, quæſo, locum Plinii de quæſtibus Medicorum:* (2) *videte, quam ingentes Medici Romani confecerint pecuniæ ſummas:* (3) *quæſo locum ipſum inſpicite:* (4) utcunq; vero de hac re ſtatuamus, hoc unum certiſſimum eſt, in *notis hiſce brevibus* vel ingenii vel modeſtiæ ne minimum quidem ſignum reperiri, niſi quod Auctor nomen ſuum tam induſtriè celaverit, quaſi temeritatis atq; ignorantiæ ſuæ conſcius.

Ego verò cum *Diſſertationis meæ* initio dixiſſem, *apud veteres Romanos, per prima aliquot ab Urbe conditâ ſecula, medendi Artem, non modo minùs excultam, ſed ne cognitam quidem eſſe, ex monumentorum omnium ſilentio ſuſpicari nos poſſe.* Exclamat illicò *Annotator hicce*; (5) *initium ejus, lectores, advertite. De illorum conditione ſcribere virum doctiſſimum videtis, quos ne fuiſſe quidem ſuſpicatur. Inde poteſtis intelligere quanta ſit ejus in ſcribendo diligentia & accuratio.* Annon verò, *homo acute,* id ſcriptoris quam maximè diligentis, atq; accurati eſt, rem in controverſia

(1) Not. br. p. 8. (2) Ib. p. 15. (3) Ib. p. 16. (4) p. 17. (5) p. 4.

agitatam

agitatam ab ipſis fontibus exquirere, ab ipſis primordiis inveſtigare? Annon de Arte Medica, diſputantis; illa quo primùm tempore cognoſci, quo deinde excoli cœperit, exponere?

Sed *omnino gravius Middletoni erratum*, inquit, (1) *extemplo licebit agnoſcere, quo tanquam fundamento nititur univerſum opus.* Quod diſputaram ſcilicet, doctorum perplurium auctoritate, *Medicinam Clinicam & Chirurgicam ab eodem homine* ſemper exerceri, nec *Chirurgos* à cæteris *Medicis* antiquitùs unquam diſtingui, quippe ex illâ de *Medicorum Conditione* diſputatione, aliam, ut ſupra dixi, tanquam è radice enatam vidimus de *Medicinæ partitione* quæſtionem, quam alii certe omnes prioris ejus *appendicem*, ſeu *conſequens* quoddam dicerent, noſter autem hicce *fundamentum* ubiq; appellat. *Itaq; labefactato*, inquit, *ipſius fundamento corruit totum opus.* (2) Sed fundamentorum hicce everſor, videamus jam, quemadmodum opinionem meam refutet.

Et quoniam in hanc diſputationis partem, etſi loco quidem haud ſatis idoneo, incidimus, ne eadem ſæpiùs iterando lectori moleſtus eſſem, huc etiam illa quoque, quæ de eâdem re *Reſponſionis Auctor* diſputaverit, conferre viſum eſt; præſertim cum communia ferè inter ſe omnia utroſq; habere video. Primùm enim utriq; ſe *unico Corn. Celſi loco* cauſam hanc omnem expedire, remq; conficere poſſe cenſent; quo ſcilicet loco *Celſus* de *Medicinæ partitione, tanquam ſuo tempore Romæ uſitatâ, loqui videtur.* (3) At in omni quæſtione dijudicandâ, quæ certi cujuſdam temporis limitibus continetur, id omnino ſpectandum eſt; non tantum quid de re ipsâ in controverſia poſitâ Auctores tradant, ſed ad quæ potiſſimùm tempora eorum verba referri debeant: de *Celſi* autem tempore nihil prorſus *Annotator noſter* attu-

(1) pag. 4. (2) p. 13. (3) Not. br. p. 6. it. Reſpon. p. 179.

lit;

lit; at *Tiberii ætate* eum floruiſſe *Reſponſionis Auctor* dicit, (1) de quo tamen inter Auctores haud ſatis conſtare credo; convenit ſolummodo inter omnes eum *Cæſarum temporibus* vixiſſe; quod cum ita ſit, cumq; *Celſus* præſertim hoc ipſo loco à Viris eruditis adducto *Medicinæ diviſionem,* utcunq; apud alias gentes diù invaluiſſet, at *Romæ* tamen nonniſi ſuo tempore *recentem nec diu uſitatam* indicare planè videtur; (2) hoc ejus teſtimonium, utcunq; *luculentum* atq; *opportunum* viris hiſce videatur, haud quicquam tamen contra meam ſententiam probare, nec cauſam ferè ipſam attingere ab aliis certè omnibus judicabitur.

Ego vero, ut quivis facilè conjiciet, haud *Celſi* omnia perlegiſſe præ me fero; mihi ſatis eſſe duco, quòd de *Medicis ipſis* doctiſſimos quoſq; ſententiæ meæ auctores habeam, quodq; eos omnes, qui in veterum ſcriptis evolvendis quam diligentiſſimè fuerint verſati, eadem hæc omnia de *Medicinæ diviſione* credidiſſe ſemper & diſputaſſe reperiam: *Clericuſq;* ille potiſſimùm, qui *totius Artis hiſtoriam* contexuit, quiq; non unum alterumvè *Celſi* locum, ſed omnes ejus libros ad hoc ipſum inveſtigandum perſcrutatus eſt, ſeſe tamen dubitare planè fatetur, an *Medicæ Artis partitio Celſi adhuc ætate re vera facta & in uſu omninò Romæ fuerit.*

Hoc autem in loco *Reſponſionis Auctor* mirum ſanè nobis tùm ingenii, tùm modeſtiæ ſuæ ſpecimen præbet, qui mihi, uti alias ſæpè videbimus, *Clerici* locum iſtum corrumpendi atq; ad ſenſus meos detorquendi crimen objicit; quippe *Clericum* non modo *de Medicinæ partitione iſtâ nihil dubitare,* ſed *contrarium planè* ex ejus verbis colligi poſſe fidenter atq; apertè affirmat. (3) Ego vero contra; nullam mihi fidem nec in hac, nec alia quâvis cauſâ habendam poſco, ni

---

(1) Reſp. p. 162. (2) Ac Romæ quoq; non mediocres Profeſſores, maximeq; nuper Tryphon, &c. (3) Reſp. p. 190.

ex *Clerici* tum verbis tum ſententiâ illud ipſum, quod dixeram, ſignificari penitùs appareat. *Clericus* enim, poſtquam ex *Celſi* verbis, ſenſuque, *Medicinæ in tres partes diviſionem* explicuiſſet, ita deniq; concludit : *Soit que la choſe ſe pratiquât effectivement ainſi de ſon temps ; ſoit qu'il ait voulu ſimplement marquer comme elle devoit aller.* (1) Quod ita quidem vertere licet ; *ſive tamen Celſi ætate partitio iſta reverà ita in uſu fuerit ; ſive id tantummodo in animo Celſus habuerit, ut ſignificaret, quemadmodum ea fieri debuiſſet.* atq; hanc, ut memini, dubitationis ſuæ rationem *Clericus* adjungit, quòd eam adhuc conſuetudinem, vel *poſt Celſum,* in uſu manſiſſe invenerat, ut omnes ſimul *Medicinæ* partes à *ſingulis Medicis* unà exercerentur. Itaq; ſi *Celſi auctoritas* in hac quæſtione aut nihil, aut parum valere poterit ; multo certè minùs Galenus, quem poſteriùs vixiſſe novimus, quemq; alterum ſententiæ ſuæ auctorem noſter hicce adducit ad hanc omnino cauſam advocandus erit : quod quidem videre, & concedere planè *Reſponſionis Auctorem* ſentio. (2) Galeni igitur teſtimonio contra opinionem meam prolato, nihil opus eſt, ut quicquam prorſus reſpondeam.

PERGIT autem oſtendere Vir acutus, quam *opinioni ipſe adverſer meæ,* (3) qui *Archagathum illum,* quem primùm Medicinæ exercendæ causâ Romam veniſſe legimus, *Chirurgum* fuiſſe confitear. Ego verò quidni *Archagathum, Chirurgum* appellem, qui non eum ſolùm, ſed *Medicos etiam omnes,* quotquot *Romæ* deinceps vel aliquot poſt ſeculis artem ſuam exercuerint, *Chirurgos* fuiſſe, omneſq; ſimul Medicinæ partes ſemper tractaſſe contendo, multiſque exemplis probavi : quodq; *Archagathus* iſte vulnera curaſſe dicitur, id ſententiam meam non evertere certè, ſed confirmare potiùs judicabitur ; niſi ex priori, ut aiunt, eſſet demonſtratum, eos, qui *Chirurgicam Medicinæ partem* tractare ſolerent, nullam unquam aliam omnino attigiſſe.

(1) Vid. Reſp. p. 191. (2) Reſp. p. 185. (3) Not. br. p. 8.

SED

SED idem hocce de *Archagatho* argumentum pluribus etiam perſequitur *Reſponſionis Auctor*; dicitq; ſibi perſpicuum videri, cum *nil niſi Chirurgiam* exercuiſſe, propterea quod à *Plinio vulnerarius* appelletur: (1) quaſi nomen iſtud non idcirco adipiſci potuiſſet, quòd *vulnerum præcipuè curationi* ſeſe applicuiſſet, quòdq; eis magis quàm *morbis medendis* peritus ac expertus habebatur; utpote qui partem eam, in *Urbe* ſcilicet *bellicosâ*, reliquis forſitan pluris æſtimari obſervaſſet. Cum verò propter *Archagathi* hujus in vulneribus curandis ſævitiam, & *artem ipſam & omnes medicos in tædium citò tranſiiſſe* diſcimus; cauſam ſane nullam, quamobrem id fieret, videre queo; ni illis quoq; temporibus *cæteri* etiam *Medici* eodem planè modo artem ſuam exercuiſſent & quod *Archagathum* feciſſe contendo, *reliquas ſimul Medicinæ partes* unà cum *Chirurgicâ* omnes adminiſtraſſent.

AT *Aſclepiadem* denique *Medicum*, *Pompeii ætate* celeberrimum *Chirurgiam* omnino non attigiſſe *Annotator noſter* affirmat; *idq*; *librorum* (2) *ejus inſcriptionibus* declarari ait; propterea quod inter opera ejus, quorum tituli ſolummodo aliquot nobis jam reſtant, nihil omnino *de Chirurgia* ab eo ſcripti memoriæ proditur: atq; hoc idem à *Reſponſionis quoq*; *Auctore* diſputatum videmus. (3) Præclarum ſanè Argumentum! quod vix alius, præter *hoc eruditorum par nobile*, excogitare unquam potuiſſet: *Aſclepiades nihil de re Chirurgicâ aut ſcripti reliquit, aut quod reliquiſſet, periit*; *ergo Chirurgiam non omnino attigit*. Sed non vident Viri ingenioſi, *Aſclepiadem* dum *Chirurgum* fuiſſe negant, at *Pharmacopolam* ſaltem fuiſſe, eodem illo Argumento concedant neceſſe eſt; ſcilicet quòd de *medicamentorum compoſitione* eum ſcripſiſſe fateantur. *Aſclepiades* vero ipſe, cum *in Anginis curandis* novam quandam curandi rationem inſtituiſſe traditur, (4) à *Chirurgicâ artis parte* non omnino manus abſtinuiſſe videtur.

(1) Reſp. p. 182. (2) Not. br. p. 10. (3) Reſp. p. 197. (4) Plin. Hiſt. Nat. l. 26. 3.

ANNO-

ANNOTATOR autem *noſter* tanquam rem omnino claram, certamq; eſſe demonſtraſſet, hanc tandem concluſionem ex præmiſſis iſtis elicit: *Ergo fuit*, inquit (1) *Romæ Aſclepiades Medicus Clinicus*, nec *Chirurgiam omnino attingens*; *Archagathus vero Chirurgus*, nec *reliquam Medicinam tractans*; etiam *ante Imperatorum tempora*. Ego verò ſi hiſce ineptiis quicquam ſeriò reſpondere aggrederer, memet ſane, vel hominibus hiſce ipſis inſipientiorem cenſeri deberi judicarem.

SED ad reliqua convellenda homo progreditur; & *neq; minus*, inquit, *id Middletoni erratum eſt, ubi ex Mercurialis auctoritate, omnes Medicos uſq; ad Galeni tempora, ſua medicamenta paraſſe ait.* (2) Ubi candoris, æquitatiſq; ejus ſpecimen obiter notare libet; non contentus enim meos omnes errores inſectari, aliorum mihi errata imputat; & cum *Mercurialis*, viri eruditiſſimi verba, ſententiamq; exhibuiſſem, non minùs me errâſſe dicit, quàm ſi ex meipſo eſſem locutus, meoſq; penitùs ſenſus protuliſſem. *Mercurialem* verò *Plinii* ipſe teſtimonio refellere conatur, (3) quo loco *Plinius Medicos* quidem ſeverè reprehendit, quod à *Medicaminibus conficiendis, quod proprium eſſe Medicinæ ſolebat, ſeſe abſtinere cœpiſſent*, & *præ medicamentorum ignorantia, quorum vel nomina pars major ignorabat, ab aliis emplaſtra & collyria mercari coacti eſſent.* Hæc autem verba haud ſatis attendit *Vir doctus*, quàm contra ſuam ipſius diſputationem faciant, dum probant *Medicos* vel iis temporibus *Chirurgorum* munere aliquo fungi, atq; *emplaſtra & collyria*, utcunq; ab aliis facta & parata, ſuis tamen manibus tractare, atq; ad uſus deſtinatos applicare ſolere. Cum autem *Plinius* ipſe *Galenum* haud longè ætate anteceſſit; hæc ejus verba *Mercurialis* itidem opinionem confirmare

(1) Not. br. p. 10. (2) Not. br. p. 12. (3) p. 13.

potiùs

potiùs quàm evertere videntur, præſertim, ſi ut omnia generatim dicta intelligi debent, eam non nimis ſeverè ac reſtrictè accipiamus: quod quidem à *Reſponſionis* etiam *Auctore* conceſſum planè animadverto (1).

Antequam vero hanc de *Medicinæ partitione* diſputationem concludamus; ego ſanè, qui nec in hac, nec in aliâ quâvis quæſtione aliud mihi propoſitum habeam, ac quod verum, aut veri ſaltem ſimillimum ſit, inveſtigare, nequeo hic diſſimulare, *Reſponſionis* illum, atq; *Animadverſionis brevis* Auctorem, locum quendam *Ciceronis* adduxiſſe, qui ad cauſam ſuam haud parùm valere videtur (2): quod idem ſanè alias etiam, nec minùs quidem liberè faterer, ſi quid apud eos ſolidi unquam aut probabilis inveniſſem. Atque hunc ipſum locum ego quidem poſt *Diſſertationem* meam editam obſervaram, cumq; amicis communicaram; quo ſcilicet indicare *Cicero* videtur, *Medendi artem* vel *ſuâ ætate* in *diverſas partes* diſtribui, *ſingulaſq*; *à ſingulis* interdum adminiſtrari ſolere: quod quidem etſi non ſatis perſpicuum ſit, utrum de *Medicina*, uti tunc *in Græcia*, an uti *Romæ* exercebatur, accipiendum ſit; conceſſo, tamen ad *Medicos* potiùs *Romæ degentes* id pertinere; at non inde tamen ſequitur morem illum *univerſè* ac *generatim* tunc obtinuiſſe, ſed aliquatenùs ſolummodo proceſſiſſe; quod tum ex eis, quæ in *Diſſertatione meâ* dixeram, tùm innumeris aliis Auctorum veterum locis probari facilè poterit.

Quod autem magis ad rem noſtram eſt; ex hoc eodem loco videre poſſumus, quàm longè alitèr *Cicero* de verâ *Me-*

---

(1) Reſp. p. 187. (2) Reſp. p. 182. it. Animad. br. p. 39. verba Ciceronis hæc ſunt. Tum Craſſus, Non in hac, inquit, una re, Catule, ſed in aliis etiam compluribus, diſtributione partium, ac ſeparatione, magnitudines ſunt artium diminutæ. An Tu exiſtimas, cum eſſet Hippocrates ille Cous, fuiſſe tum alios Medicos, qui morbis; alios qui vulneribus: alios qui oculis mederentur? De Orat. l. 3. 33.

dicorum laude ac præſtantiâ, ac illi, quibuſcum rem habemus, judicaverit: *noſtri* enim *Medicorum propugnatores* eos tantùm *ſervilis* (1) atq; *abjectæ ſortis* fuiſſe aſſerunt, qui *omnes ſimul medicinæ partes, morborum* ſcilicet *vulnerumq;* curationes unà profiterentur; (2) *Inſignes autem viros, ac arte celebratos uni tantùm parti ſe totos addixiſſe* —— itaq; *Clinicum* ſolummodo *Medicum* fabulæ ſuæ *Heroem* conſtituunt; eum ſolum & virum magnum & *Medici nomine* dignum judicant: ſiquis verò *Chirurgiam* vel digito attigerit, de *Medicorum* ſtatim claſſe ac profeſſione dejiciunt. At *Ciceronem* contra, quàm longè diverſa & contraria planè omnia de Medicorum dignitate ſenſiſſe videmus? qui *hac medicinæ partitione* artem ipſam diſcerptam, ejuſq; *laudem* & *magnitudinem imminutam* indicat; nec ſe eos in *medicis magnis* atq; *excellentibus* numerare oſtendit, qui vel *morborum* vel *vulnerum medicinam ſeparatim* atq; *unicè* profiterentur, ſed qui, *Hippocratis exemplo, nullam medicinæ partem* negligentes, aliiſvè ſigillatim exercendam relinquentes, *univerſam ſimul artem* complexi atq; unà profeſſi fuerint: cumq; hæc ab eo dici cernimus, qui eodem illo libro *Aſclepiadem,* uti *Medicum eximium* atq; *amicum ſuum* laudaverit; nonnè veriſimile inde videtur *Aſclepiadem ipſum* de eorum numero eſſe, qui non *excerptam aliquam medicinæ partem,* ſed qui *univerſam* eſſent profeſſi.

Utcunque vero *Medicorum* & *Chirurgorum* disjuncta & propria fuiſſe munera confiteamur, (quod tamen non generatim verum eſſe certiſſimum eſt) nullo tamen modo ſequitur, *diverſas* propterea eorum *conditiones*, aut *vitæ ſortes* fuiſſe; ſed in eo ſaltem temporis ſpatio, intra quod hanc noſtram diſputationem concluſimus, ejuſdem certè loci atq; ordinis utroſq; ſemper habitos eſſe apparet; ni in *Urbe,* ut ſupra dixi, *bellicosâ* veriſimile magis videatur, *Chirurgos* ſeu

(1) Reſp. p. 193. (2) Ib. p. 222.

vulnerum

vulnerum medicos majori potiùs in pretio fuiſſe: ex omnibus enim *Romanorum Veterum Medicis* duos potiſſimùm Auctores noſtri ſecernunt, quos *veros* ac *Germanos Chirurgos* fuiſſe affirmant, *Archagathum*, atq; *Alcontem*; eum, quòd *Vulnerarius*; hunc, quòd *vulnerum Medicus* dicitur: (1) quorum alteri tantos ſanè honores, quantos nulli unquam *Medico, ante Cæſarum ætatem*, habitos cognovimus; *Civitatem datam, tabernamq; publicè emptam*: Alter verò, ſub *Claudio Imperatore*, in eorum numero à *Plinio* celebratur, qui maximos atq; incredibiles ferè quæſtus ex arte ſua confeciſſent. Habeant igitur homines noſtri, ſi velint, quod tantopere contendunt, *iſtos* ſcilicet *duos, verè ac propriè Chirurgos* fuiſſe; hoc tamen nobis concedere neceſſe erit, eos, ſi non majori, at pari ſaltem cum *cæteris Medicis* honore fuiſſe.

SED de *Medicæ Artis partitione* jam ſatis dictum opinor; ad ea igitur pergamus, quæ de ipsâ Quæſtionis ſummâ, de *ſervili* ſcilicet *Medicorum conditione Annotator hicce* diſputat. Atq; hic conqueri eum gravitèr, meq; inſimulare video; quod *Medicos malitiosè deprimere ſtuderem*; (2) quod, *ſiquid in eos congerere poſſem, de veritate non eſſem ſollicitus*. (3) Quod, *quæ de humillimas Medicinæ partes tractantibus dicta uſquam reperiſſem, in univerſos artis Profeſſores tranſtuliſſem* (4): quòd, *ea de Medicis generatim aſſeruiſſem*, quæ (5) *non de Medicis Clinicis, nec Chirurgis quidem bonis, ſed de Phlebotomis ſolummodò, Auricutariis, Herniariis, reunctoribus, enematumvè adminiſtratoribus* intelligi debere contendit.

EGO verò contra; etſi de *Medicis Veteribus* alios aliis longè præſtitiſſe ſciam: Utq; inter *Annotatorem*, qui *Medicinæ ſeſe Doctorem* jactitat, ſcriptis verò Artem dedecorat,

---

(1) Plin. Hiſt. N. l. 29. 1. (2) Not. br. p. 23. (3) Ib. 13. (4) Ib. 14. (5) Ib. 17.

Principeſq;

Principeſq; *illos viros*, qui non *Arti ſuæ* ſolummodò, ſed *genti* etiam *toti* ſcriptis ſuis gloriam afferunt, immane quiddam diſcrepare videmus ; ita *Romæ* quoq; nonnullos olim tum ſcientiâ, tum famâ, magnorumq; familiaritate cæteris omnibus antecelluiſſe neceſſe eſt : hos tamen univerſos, cùm doctos, tùm indoctos, cùm ſummos, tùm infimos, abſq; ullâ exceptione, *Græcos* certè aut *Peregrinos*, ſed maximam longè partem *Servos & Libertos* fuiſſe, affirmare haud dubitaverim.

Etenim num omnino cuiquam credibile videri poteſt, magnos illos *Reipublicæ Romanæ Principes*, quos *Medicos Servos* in familiis ſuis ſemper habuiſſe cognovimus, non *Artis peritiſſimos quoſq;* ex Aſiâ, Græciâvè conquiſiviſſe, ſed *Auricularium* ſolummodo, vel *reunctorem* aliquem domi apud ſe tenuiſſe? Num *Conſules* ac *Imperatores*, quos *Medicos Servos* ſecum ſemper in provincias eduxiſſe legimus, *Phlebotomo* alicui vel *Unguentario* valetudinem ſuam commiſiſſe putandum eſt? Num deniq; veriſimile eſt, *Cæſarem Auguſtum*, cum *Germanico* in acie militanti *Medicum Servum unà cum C. Caligula* tunc infantulo mitteret, *enematum* ſolummodo *adminiſtratorem*, annon *Medicum* potiùs gravem, fide & ſcientiâ præſtantem, de *Servis ſuis* miſiſſe? De hoc ſanè neminem præter hunc Annotatorem dubitare poſſe certò ſcio.

Ille verò huic meæ diſputationi *Aſclepiadis Medici* famam & dignitatem opponit. *Reputate, quæſo,* inquit, *quantus vir fuit Aſclepiades* (1) *quantam apud ſummos viros auctoritatem ſit conſecutus ; adeo ut non gravaretur ille Romanæ eloquentiæ Princeps Cicero, eum, ut amicum ſuum concelebrare. Qui quidem honos ſummus haberi poſſet ; ni major etiam ipſi contigiſſet : etenim à Mithridate, maximo*

(1) Not. br. p. 8, 9.

Rege

Rege ſolicitatus eſt, ut ad illum veniret. En verò alterum hominis ſpecimen! qui *Ciceronis* amicitiæ & familiaritati, lucrum, ſtipendiumq; à *Rege barbaro* oblatum honore anteponit. Sed *Aſclepiadem* longè aliter ſenſiſſe videmus, qui maluit, in illâ Urbis luce, laude & gratiâ apud *Optimates*, quàm apud *Mithridatem* opibus florere. *Aſclepiadis* autem hujus honores, utcunq; magnos eos fuiſſe concedamus, ad hanc tamen cauſam nequaquam pertinere contendo: de ejus enim conditione nihil ferè memoriæ traditum habemus, niſi quòd *è leviſſimâ gente, & ſine ullis opibus, ex Rhetore Medicus evaſerit* (1): & quantuſcunq; demum fuerit, nec nominis famâ, nec honoribus, vitæq; ſplendore cum *Antonio Muſa* conferendum exiſtimo; quem tamen *ſervum* fuiſſe cognoſcimus: atq; *Aſclepiadem* igitur niſi *hominem Romanum*, niſi non *ſervum*, nec *Græcum* fuiſſe *Auctor noſter* probaverit, nihil omnino contra meam ſententiam diſputare à viris doctis cenſebitur.

Neque illa minùs futilia, minuſvè ab hac omni quæſtione aliena, quæ de *Artis Medicæ fructu* olim ingenti, *opibuſq;* *Profeſſorum* homo eruditus diſſerit. *Legatis quæſo*, inquit, *locum Plinii de quæſtubus medicorum*: (2) quaſi de *divitiis*, & non de *conditione Medicorum* diſputatio noſtra inſtituta eſſet: nos autem, ut ait *Cicero*, (3) *neq; divitiæ movent, quibus omnes Africanos & Lælios multi Venalitii & Mercatores ſuperarunt.* Sed noſter hicce cum *Medicos ſuos divites* fuiſſe oſtenderit, omnia ſe probaſſe putat; nec ſcire planè videtur, quod *Romæ* ſæpiſſimè contigiſſe legimus, magnorum ſcilicet Virorum tum *Libertos*, tum *Servos*, qui apud Dominos ſuos gratiâ florerent, ingentes ſibi opes ac poteſtatem adipiſci ſolere: quorum nonnullis *vel Prætoria interdum Ornamenta decerni legimus; tantùmq; non cum laureatis faſcibus remitti illò, unde cretatis pedibus*

(1) Plin. Hiſt. Nat. l. 26. 3. (2) Not. br. p. 15. (3) Orator.

 adve-

advenissent; (1) De quo quidem argumento, librum me alicubi vidiſſe memini, de *eis* ſcilicet *Servis* conſcriptum; qui ſummam ſibi auctoritatem, immenſaſq; divitias ex *Servitute* confeciſſe à Veteribus memorantur. *Pliniuſque*, in celebri illâ ad *Trajanum Oratione*, non dubitat dicere, *Imperatores ipſos, cum eſſent Civium domini, libertorum tamen fuiſſe ſervos.* Quid igitur, Vir ingenioſe, de his tantis Viris conſtituendum putas? Annon in *Servorum & Libertorum* propterea grege numerandos cenſes, quod gratia, opibus, auctoritate eos floruiſſe accepimus? Numvè eadem planè omnia de *Divite tuo* cogitas, quæ *Stoici de Sapiente ſuo* jactitant, eum videlicet vel ex *infimâ ſorte Nobilem*; vel *in Servitute Liberum* eſſe.

VIDES jam opinor, aut ſi tu quidem minùs, at alii certè omnes vident *Notarum tuarum* futilitatem: Ego *Medicos Romæ degentes*, præſertim *ante Cæſarum ætatem*, aut *Servos* aut *Libertos*, aut *Peregrinos* ſaltem omnes fuiſſe diſputo. Tu verò, qui *fundamenta mea* labefactas, qui me *Calumniatorem* appellas, quid tandem contra affers? at contra *legatis quæſo*, inquis, *locum Plinii de quæſtubus Medicorum.* Nihil ſcilicet aliud oſtendere conaris, ac *Medicorum* nonnullos *Artis famâ* floruiſſe, *magnos quæſtus* feciſſe, *Optimatibus caros* fuiſſe, idq; non niſi *Cæſarum temporibus*; quæ tibi omnia, abſq; ullo cauſæ meæ detrimento, lubens concedere poſſum.

SED commoveri jam atq; iraſci planè hominem video, quòd *Sexaginta Solidos* pretium olim fuiſſe *Medicis ſervis à jure Civili* conſtitutum obſervaſſem: exclamat illicò, *an vobis hoc credibile eſt?* (2) *an quemquam ex Romanis creditis tam amentem fore, ut tantum hominem tam parvo pre-*

(1) Plin. Hiſt. Not. l. 35. 18. (2) Not. br. p. 16.

tio venderet ? credere ſcilicet videtur *Vir doctus*, atque *Antiquitatis tantoperè intelligens*, me de *noſtris* omnino *ſolidis* eſſe locutum ; clauſulamq; illam, quam in Syngraphis adjungi viderat, hic quoq; ſubintelligi debere exiſtimat ; videlicet, *bonæ & legalis monetæ Angliæ* —— Ut verò hanc ei moleſtiam aliquatenùs minuam, nec tàm acerbè poſthac ferat *Artis ſuæ profeſſores* tantulo olim veniſſe ; ſcire eum velim quicquid de *ſolidis iſtis* dixeram, de *Romanis prorſus ſolidis* eſſe intelligendum ; quorum ſingulos, ut nonnulli, atq; optimi illi quidem Auctores, tradunt, *Sexdecim* circiter de noſtris pretio æquaſſe reperio. (1)

At majores adhuc *Medicus noſter* clamores ciet, propterea quod *Medicinæ profeſſionem Civis Romani gravitate ſeu exiſtimatione indignam*, *Plinio Auctore* (2) *aſſeruiſſem*. *Quippe id*, inquit, *à ſolo Middletono apud Plinium legitur*. (3) *De indignitate autem Artis, apud Plinium nè verbum quidem ullum eſt* ; *ſed eam vocem* INDIGNAM *ad Plinii verba à bono Theologo adtextam videtis, quo vobis fucum faceret*. Atq; eadem ferè omnia de hoc *Plinii* loco poſt *Annotatorem noſtrum* iterat egregius iſte *Reſponſionis Auctor* ; miraturq; *Middletonum curam attentiorem in Scriptis Veterum citandis atq; explicandis non adhibuiſſe*. *Non enim*, inquit, (4) *dicit Plinius (ut ille nobis perſuadere ſtudet) medendi Artem Romanos gravitate ſuâ indignam judicaſſe* ; *nec qui eam attigerint, tanquam ad Græcos transfugas fuiſſe habitos*. *Neq; vox* indignam *hic legitur, neq; Voces, ad* Græcos transfugæ, *eo ſenſu dicuntur quem is confingit*. Quantum in Utriſq; conſenſum, quantam in me criminan-

(1) Vid. *Arbuthnot* of Coins, *&c.* p. 163. (2) Solam hanc Græcarum Artium nondum exercet Romana Gravitas in tanto fructu. Pauciſſimi Quiritium attigere, & ipſi ſtatim ad Græcos transfugæ : imo vero auctoritas aliter quam Græcè eam tractantibus etiam apud imperitos experteſq; linguæ non eſt. Plin. Hiſt. l. 29. 1. (3) Not. br. p. 18. (4) Reſp. p. 49.

do

do concordiam videmus? Ego verò tantorum virorum conjunctos ſimul impetus haud unquam ſuſtinere potero. Itane verò *Viri Ingenioſi?* nihilne dicitis de *Medicinæ indignitate* apud *Plinium* reperiri? Quid igitur ſtatuendum putatis, non dicam de *bono Theologo*, ſed de *bonis iſtis Medicis*, (1) qui Artis ſuæ defenſionem *contra Plinium ipſum* ſuſceperunt; qui de *Artis*, inquam, *dignitate* libros aliquot contra Plinium ſcripſerunt? annon illos eadem omnia, ac *Middletonum*, *de Artis indignitate* apud eum legiſſe creditis? An eos quoq; *voces finxiſſe* dicetis? Numvè Vos tandem ſoli, *tales ſtulti, bardiq*; (ut *Annotatoris* verbis utar) reperiemini, ut quod alii omnes facilè vident, nec videre nec intelligere poteritis? Sed exclametis licet, quantùm volueritis; Ego contra contendo atq; affirmo, *Plinium* hoc ipſo in loco aſſerere, *Romanos* propterea *Medendi Artem* neglexiſſe, nec ad eam exercendam ullo quæſtu allici potuiſſe, quod *gravitate ſuâ indignam* eam judicarint: pauciſſimoſq; illos qui *Plinii tandem ætate* ad eadem ſeſe applicuiſſent, ad *Græcos transfugere*, id eſt, à *Græcis hominibus* artis præcepta petere, & vel *Græcè* loqui, ſcribere, præſcriptaq; Medica tradere fuiſſe coactos: quippe cum *Romæ* ab ipſis Artis primordiis, *Medicinæ omnis adminiſtratio* non niſi *Græcorum in manibus* verſata eſſet; nulla planè Auctoritas alitèr ac *Græcè eam tractantibus* etiam apud imperitos erat.

ROMANOS *autem homines* artium certè *Græcarum*, quàm maximè cupidos, atq; avidos planè fuiſſe cognovimus; & quicquid *Græcia* habuerit quod *omnino expetendum eſſet, id ſtudio & induſtriâ ſuâ ad ſe ſtatim tranſtuliſſe*: (2) eoq; præterea ingenio fuiſſe; ut omnia *conſequi potuiſſent, ut primùm velle cœpiſſent*; nec conſequi ſolummo-

(1) Jo. Fileſacus. Medicinæ defenſio adverſus Plinium majorem 8vo. Par. 1618. it. G. Kirſtenius de Medicinæ dignitate contra Plinium & Platonem 4to. Stetini 1647. (2) Cic. Tuſc. q. 2. 2.

do;

†

do; ſed *à Græcis ipſis accepta vel meliora etiam & perfectiora facere ſolere, ſiquæ*, ut ait *Cicero*, (1) *digna ſtatuiſſent in quibus elaborarent.* Itaq; cum ex omnibus *Græcorum Artibus*, *Medicinam ſolam* eos neglexiſſe cernimus; quam aliam cauſam probabilem, vel omnino ullam excogitare aut fingere poſſumus, niſi quod *Civibus ſuis* nec *expetendam* nec *gravitate ſuâ dignam* judicarint; quod *Plinius* profectò hoc ipſo in loco verbis nullo modo dubiis aut obſcuris declarat, cum dicat, *Hanc ſolam Artium Græcarum Romanam gravitatem vel tanto in fructu nunquam attigiſſe.* Itaq; vox illa INDIGNAM quam Vos tantoperè ſtomachamini, etſi in *Plinii* quidem verbis non reperiatur, ad ſententiam tamen conſtituendam neceſſariò requiritur: neq; de voculis ego Auctorum, ſed de ſenſibus omnino diſputandum eſſe cenſeo: veſtramq; loci hujus interpretationem, nec *Plinii* mentem attingere nec ſenſum planè ullum continere dico. Quod dicit autem *Reſponſionis Auctor* voces eas, *ad Græcos Transfugæ*, non eo ſenſu accipi debere, quem ego confinxeram; ego ſanè quid ſibi velit, non intelligo; niſi quòd calumniandi occaſionem, cum nulla prorſus fuerit oblata, arripere ſtudeat; quippe ego *vocibus iſtis* nullam omnino interpretationem ſenſumvè meum dederam, ſed nudas eas ſolummodò, ut in *Plinio* legantur, protuleram.

ATQUI ad unicum jam libelli hujus locum devenimus, quo me cum aliquâ veritatis ſpecie aut ratione probabili premere atq; urgere *Annotator* videtur: ſcilicet quod *Suetonii* locum quendam ad cauſam meam detorſiſſem, & tum verba tum ſenſus, alitèr ac in Auctore eo reperiuntur, dediſſem; quod an *incuriæ* ſeu *malitiæ potiùs meæ* tribuendum ſit, poſtquam pauliſper dubitaverit, *malitiæ* ſtatim & *illi ſummæ* quidem aſſignat; *meq; falſitate apertâ incautos circumvenire in animo habuiſſe* inſimulat. (2) Quis autem, præter *Medica-*

---

(1) Ib. 1. 1. it. Ib. 4. 2. (2) Not. br. p. 19.

ſtrum huncce, malitiæ exercendæ cauſam, aut locum quidem ullum hac in re invenire potuiſſet? etenim *hoc Suetonii teſtimonium* ſi de *Diſſertatione meâ* penitùs tolleretur, num claudicaret ideo quæſtio noſtra? numve detrimenti omnino quicquam caperet? quid ſi hoc in loco *Medicos* in *Peregrinis* & non in *Servitiis* numerari fatendum ſit? id num *Annotatoris cauſæ* omnino inſervit? num meam debilitat; qui *Medicos*, partim *Servos*, partim *Libertos*, omnes tamen *Peregrinos* fuiſſe diſputo? Si ex his, inquam, verbis *Medicos* de *Servorum grege* fuiſſe minùs probetur; nonnè ex aliis permultis *ejuſdem Suetonii* locis *Servos eos fuiſſe* apertè demonſtratur? itaq; fatui planè hominis fuiſſet, malitiam ibi adhibere, ubi detecta infamiam certam inureret, celata verò nihil prorſus ad controverſiæ ſummam conferret. Sicut autem à *malitiæ*, ita vellem ſanè ab *incuriæ* & *negligentiæ* crimine memet æquè defendere poſſem: ſed ut fatear planè quod res eſt; cum duos ad eandem rem Auctores in *Commentariolis notatos* haberem; unum quidem, qui totidem planè verbis id quod poſueram, ſignificaret; alterum vero, qui eidem aliquo modo favere, atq; ex parte declarare videretur; quemq; idcircò notaram, nec verba tamen ejus deſcripſeram; præ nimiâ tandem feſtinatione & negligentiâ Auctores ipſos adire omittens, nec pluribus in re unâ teſtibus opus eſſe putans, eum quem minùs oportuit, *Suetonium* ſcilicet *Oroſii loco* ad cauſam meam adhibui: quod *Reſponſionis* quidem *Auctor*, mihi licet aliàs haud ſatis æquus, hoc tamen in loco fieri neceſſe eſſe agnoſcit. (1) Id verò in re tam apertâ, tamq; parùm ad controverſiæ ſummam pertinente, an *incuriæ* ſeu *malitiæ* potiùs tribuendum ſit, haud opus eſt pluribus oſtendere: illud tantummodo dicam; quod etſi plures etiam hujuſmodi errores in *Scriptorum verbis exponendis Auctores noſtri* aliàs ſæpè, idq; ſatis fidentèr mihi objiciant, illos tamen, quoties

(1) Reſp. p. 81.

exemplis

exemplis rem illuſtrare aggredientur, inſcitiæ toties ſuæ aut malitiæ Argumenta præbituros.

Annotator autem *noſter*, tanquam cauſam jam omnem expediiſſet, controverſiamq; penitùs abſolviſſet; *Minimi*, inquit, *momenti ſunt reliqua, quæ à Middletono prolata ſunt*, &c. (1) & *permulta talia ſunt, quæ vos ipſi nè quidem digna refutatione cenſebitis* (2). At nullius igitur ponderis eſſe credis, tot illa Scriptorum veterum teſtimonia, quæ *Medicos Romæ degentes*, *Servos* maximam partem fuiſſe clarè atq; apertè declarant? num minimi momenti eſſe, nec refutatione quidem digna putas, tot illa *genuinæ vetuſtatis monumenta*, tot *antiquas inſcriptiones*, quæ plurima nobis *Medicorum Servorum* nomina ad hæc uſq; tempora conſervant? numve illa omnia minus propterea Auctoritatis apud lectores habitura exiſtimas, quod ad ea Tu ne verbum quidem unum reſpondere fueris dignatus?

Pergit tamen more ſuo, *Vir egregius, ad aliam*, uti ait, (3) *Middletoni calumniam refellendam, qui negat, Medicinam inter liberales artes apud Romanos haberi:* ad *Middletonum* igitur redarguendum loca quædam *è Jure Civili* profert, quæ probant, non id quidem ullo modo quod oportuit, *Medicinam* ſcilicet *in Artibus Liberalibus* numerari; ſed illud ſolummodo, quod omnes ſcimus, & concedimus, videlicet, *Medendi Artem* juxta ac *Artes Liberales* immunitatibus & privilegiis ab *Imperatoribus* tandem auctam & munitam fuiſſe. Atq; hæc dum ſcribit, videt ille quidem, quam nihil prorſus ad ſuam cauſam pertineant, & fateri apertè cogitur, *Artem Medicam* (4) à *reliquis Artibus Liberalibus quodammodo ſegregari & diſtingui*; *eamq; apud Veteres non tam in ſtudiis liberalibus, quæ ab ingenuis colebantur, quàm in Artibus neceſſariis haberi:* quis autem hominem unquam tam petulantem, tamq; abſurdum ſimul vi-

(1) Not. br. p. 19. (2) Ib. p. 23. (3) Ib. p. 20.
(4) Not. br. p. 22.

dit;

ćit ; qui argumenti ſui initio *Middletoni calumniam* id eſſe dicit, quod antequam locum ipſum dimittat, *verum* omnino eſſe agnoſcit ? nec quicquam ſanè hoc in loco acutius meliuſvè ſeſe geſſit *Reſponſionis Auctor*, ſed eadem ſerè omnia protulit ; & poſtquam contra ſententiam meam, idq; multis quidem verbis, diſputaverit ; fatetur tandem per *Artes Liberales* eas præcipuè ab Auctoribus intelligi, *quibus ingenui pueri in ſcholis inſtitui ſolebant ; nec niſi poſterioribus ſeculis Juriſconſultos tam lato ſenſu Liberales Artes accepiſſe, ut Medicinam quoq; eo nomine complecterentur.* (1) Sed de hoc omni *Artium Liberalium* genere alium mox dicendi locum, atq; eum magis quidem opportunum, habebimus ; cum *Rhetorem noſtrum* in *Cicerone* ad ſuam hac in re ſententiam interpretando, turpitèr lapſum demonſtrabimus.

Annotator autem interea, tanquam Victor è certamine rediens, triumphum planè agere, & *Middletonum* currum ſuum ſequentem, cateniſq; vinctum *Medicis ſuis* oſtentare ſibi videtur. *Jam ſatis demonſtratum,* exclamat, *quàm futilia atq; etiam falſa pro gravibus & certiſſimis argumentis habuerit Middletonus* ; *quàmq; facilè refutentur ea, quæ in Medicos tanto ſtudio congeſſit. Etenim teſtimonia ejus præcipua, vel Clinicos quos deprimere tantopere ſtudet, minimè attingentia, vel omnino per incuriam depravata, per malitiamvè ficta, vel deniq; Veterum teſtimoniis certiſſimis contraria deprehendiſtis* (2). Hujuſmodi autem exclamationibus, haud ſanè expectandum erit, ut quidquam omnino reſpondeam ; cum nihil certè aliud requiritur ad vanitatem hominis oſtendendam, quam ipſius verba referre atq; exponere : ſin autem inventi aliqui ſint, iſtiuſmodi ingenii homines, qui ejus vel *diſputandi acumen* vel *ſcribendi ſtilum* probare poſſunt ; ſiqui, inquam, ſint, qui *Notis hiſce bre-*

---

(1) Reſp. p. 74. (2) Not. br. p. 23.

vibus

vibus eum quidquam prorſùs aliud demonſtraſſe credant, ac ſuam ipſius ignorantiam, temeritatem, malevolentiam; iſtiuſmodi certè hominibus ego nec ſatisfacere curo, nec mea omnino placere cupio.

Me tamem *homo facetus* deridendum (1) proponit, propterea quod *Græci Tragici* verſiculo *Romanorum hominum* conſuetudinem quandam demonſtrare eſſem aggreſſus: de *Servis ſcilicet ab iis ſtudiis atq; Artibus quibus ipſi delectabantur, lege arcendis*: nonne verò *Romani etiam Poetæ* teſtimonium ad rem eandem confirmandam adjeci? idque nonnè omnium rectè ac dilucidè diſputantium eſt, quam rem ſuſceperint probandam, eam rem primùm universè veram, aliarumq; gentium notionibus conſentaneam, deinde apud eos homines præcipuè de quibus quæſtio inſtituitur, in uſu fuiſſe oſtendere? Sed *Annotatori* hic quoq; ſubſidio venit *Reſponſionis Auctor*, & *Terentium,* quo auctore uſus eſſem, ad *Atticorum ſolummodò, non ad Romanorum mores reſpicere affirmat*: (2) quaſi non perinde ac *in Græcia,* ita *Romæ* etiam eandem legem obtinuiſſe conſtaret; ubi *Servos* non à *cauſis modo orandis,* ſed vel à *teſtimonio dicendo* prohibitos cognovimus. Sed de objectionis hujus futilitate pluribus mox diſputabimus, cum illuc pervenerimus, ubi *Plauti* etiam in re conſimili teſtimonium *Auctorem noſtrum* rejicere cernemus.

Dixeram autem in *Diſſertatione meâ, nullam per aliquot ſecula de Medicinâ, tanquam de re humili nimis atq; abjectâ, à Scriptoribus Romanis mentionem fieri*: atq; alio loco; *Græculos eos, qui Romam ſeſe Medicinæ exercendæ causâ contuliſſent, etſi liberos quidem nonnullos fuiſſe concedamus, generatim tamen humilis ſeu potiùs infimæ ſortis homines fuiſſe.* Id homini ſtomachum movere video; quæritque à me, *quonam Scriptorum Veterum teſtimonio, id mihi affir-*

(1) Ib. p. 24. (2) Reſp. p. 60.

mandum ſumam, idq; nullo prorsùs Auctore, ſed ex propriâ ſcientiâ me poſuiſſe dicit : mihi autem fidem non habendam, quippe qui dudum malâ fide egerim. (1) Quaſi id omnino teſtimoniis egeret, quod per ſe clarum & perſpicuum eſſet : quaſi, inquam, non ſenſus communis omnes præter hunc unum docuiſſet ; *de quâ ſcilicet re monumenta planè omnia ſilent ; nec Hiſtorici mentionem ullam faciunt, eam rem aut omnino non extitiſſe, aut nihil ſaltem celebratione ſeu memoriâ dignum ſuppeditaſſe.*

ATQUI idem etiam hoc in loco *Reſponſionis Auctor* à me quærit, *quo ſcilicet argumento Medicos hoſce liberos, humilis atq; abjectæ conditionis fuiſſe demonſtrem.* (2) Illud verò nonnè per ſe quoq; æquè perſpicuum eſt ? nonnè id, inquam, ratio ſenſuſq; communis evincunt, homines illos, qui *quæſtus victuſq; quærendi causâ, de patriâ ſuâ in alienam migrant, humilis ſeu infimæ potiùs ſortis maximam partem eſſe ?* num divites, num beati, num famâ atq; opibus florentes natale ſolum exilio mutare ſolent, ut lucrum ſibi apud exteras gentes non ſine probro atq; odio conficiant ? num *Græci* præcipuè hoc omnino facere voluerint, qui omnium longè maximè patriam cùm ſuam amaverint, tum alienas contempſerint ? etſi verò me *nullius omnino Auctoris ſententiam ne detortam quidem fictamvè ad opinionem meam confirmandam protuliſſe Annotator affirmat ;* (3) nonne Plutarchi tamen (4) verbis clariſſimis oſtenderam, *totam Græcorum gentem odio & contemptui Romanis fuiſſe, ipſumq;* nomen *Græcus* à plebe ſemper in ore *convitii loco* haberi & jactitari ſolere ?

SED *quid hoc ad Medicorum conditionem Reſponſionis auctor* ait, ſi *mos eſſet Romanæ plebeculæ, Græcorum gen-*

---

(1) Not. br. p. 25. (2) Reſp. p. 62. (3) Not. br. p. 25.
(4) Diſſert. p. 9.

tem

tem ita tractare? (1) Tu verò cum *Medicos tuos* & *Græcos* & *Romæ* tamen *honoratos* & *ſplendidos* fuiſſe diſputas; nonne contra ſententiam tuam vim aliquam habere videtur, quòd oſtenderam, *Græcos* planè omnes, qualiſcunq; fuerint Artis aut conditionis, *Romæ* non niſi in *probro & dedecore* verſari: & quam aliam ob cauſam hoc fieri putandum eſt, niſi quod id hominum genus egenum, ſordidum, eſuriens, *populus Romanus* ſemper cognoviſſet. Num cuiquam igitur præter *auctores noſtros* veriſimile videri poteſt, *Principes Græcorum Medicos*, gratiâ apud ſuos & dignitate florentes, atq; *ampliſſimâ fortunâ uſos*, *Romam* quæſtûs causâ migrare velle, ut tam iniquâ conditione viverent, ut ſibilis & contumeliis à plebe exciperentur?

Annotator autem, poſtquam in ſententia mea refutandâ tantum fruſtra laboris conſumpſerit; videt tandem atq; apertè fatetur, hanc meam diſputationem non modo *dedecoris nihil*, ſed *laudem* potiùs & *gloriam Arti Medicæ* afferre, quæ *Profeſſores ſuos ex ignobili illo ſervitutis ſtatu, ad libertatem ſæpiſſimè atq; honores evehere ſoleret.* (2) In quo tandem uno utriq; facilè conſentimus; etenim hunc ego honorem nec *Medendi Arti* invideo, nec quicquam contra diſputare aggrediar: vellem ſolummodo, hoc idem initio homo vidiſſet; nec ſibi quidem tam turpitèr ſcribendi infamiam, nec mihi tam ridiculi hominis caſtigandi faſtidium peperiſſet: quippe non odium certè aut reprehenſio ulla, ſed gratiæ mihi potiùs à *Medicis* debentur, qui eam cauſam defenderim ac probarim, quam *Arti ſuæ* honorem laudemq; adjungere fatentur.

Sed *ab ipſo Cicerone jamdudum*, inquit, (3) *dijudicata eſt hæc controverſia, locuſq; ſuus Medicinæ tributus, neque primus is quidem neq; ſecundus, at medius certe,* &c. *tan-*

---

(1) Reſp. p. 63. (2) Not, br. p. 26. (3) Not. br. p. 26.

tum

tum rogo ut ſententiam ipſam, non ut apud Middletonum diſcerpitur ſed integram legere dignemini, &c. Oh hominem omnium ſanè ſagaciſſimum! qui inter *Primum* & *Secundum*, *Medium* quiddam Princeps invenerit! Egonè verò *Ciceronis* locum illum diſcerpſi, qui omnia quæ ad queſtionem noſtram pertinerent, integrè quidem ipſiſſimiſq; ejus verbis protuleram? quippe cum de *Medicinâ ſolâ* hæc omnis diſputatio inſtitueretur, quid mihi cum reliquis *iis Artificiis*, à *Cicerone* enumeratis; *Coquis, Mercatoribus, Agricolis*, &c. rei eſſet planè non videbam. Ille verò poſtquam hæc omnia in *Notas ſuas breves* integra tranſtulerit; *habetis hic*, inquit, *plenam atq; apertam Ciceronis ſententiam, quam filii inſtituendi gratiâ poſuit*, &c. exiſtimat forſitan *Vir bonus*, hæc ad *Filium* ideo ſcripſiſſe *Ciceronem*, ut artem aliquam ex ibi memoratis, *Medicinam* ſcilicet ſeu *Mercaturam* adoleſcens ſibi exercendam deligeret: ſed optimo, fateor, conſilio, longam hanc *Ciceronis* periodum, etſi nihil quidem ad rem ſpectantem, huc tamen integram traduxerit, ut *ſenſus* tandem aliquis atq; *Oratio pura*, quæ in reliquo ſuo opere requiruntur, in *tribus ſaltem pagellis* hiſce reperirentur.

Ciceronem autem quandoquidem is appellat, cujus quidem Auctoritate nihil mihi ſanctius eſſe poteſt, eum nobis Judicem conſtituamus: atq; omiſſis iis, quæ de *cæteris*, ut dixi, *artibus*, nihil ad nos pertinentibus, hoc in loco diſſerat; *Medicinæ* ſolummodò quem locum gradumvè aſſignet unicè conſideremus: *quibus autem Artibus*, inquit Cicero, *aut prudentia major ineſt, aut non mediocris utilitas, ut Medicina, &c. hæ ſunt iis, quorum Ordini conveniunt, honeſtæ*. Hic verò quantùm, *Dii boni*, eruditionis, quantum doctrinæ reconditioris *homo noſter* oſtentat? etenim *Aſconium Pedianum, Manutioſq; ambos*, (1) *Paullum atq; Al-*

(1) Not. br. p. 28.

dum

dum teſtes adhibet, Vocem eam, Ordo, *dignitatis alicujus* ſignificationem continere; atq; ad *Senatum*, *Equiteſvè* ad minimùm, ad *plebem* verò nullo modo referri oportere: *Servorum* verò & *Libertinorum* non *Ordinem* ſed *conditionem* dici ſolere: atqui eum hac ſaltem vice felicem fateamur neceſſe eſt, quod magnorum tandem nominum auctoritate nugari ſibi contigit. Hoc autem omne quod tam eruditè diſſeruit, ſi aliàs verum interdum eſſe concedamus; nonne videt tamen *Vir egregius* quàm hoc in loco non ſolùm *Ciceronis* ſed *ſuæ* etiam *ipſius* ſententiæ contradicat? etenim num nobis hac ſuâ eruditione perſuadere vellet, *medendi Artem*, iis temporibus *Senatorio* ſeu *Equeſtri ſaltem Ordini* fuiſſe honeſtam? at nemo unquam tam temerarius fuit ut id diceret: neq; is ipſe *ea audacia, eoq; Artis amore* id quidem vel muſſitare audet; ſed apertè fatetur, nec *Primum* nec *Secundum* dignitatis gradum *ad Medicos* pertinere, ſed *Medium*, ut ſupra dixi, *neſcio quem.* Sicut autem nec *Senatorem* nec *Equitem* unquam temporibus illis *Medicinam* exercuiſſe certiſſimum eſt; ita nec *de Plebe magis aliquem* nec *Civem omnino ullum* eam attigiſſe contendo: neq; illi omnes, qui hanc ſententiam impugnaverint, vel *unum* quidem *hominem Romanum*, qui *Medicinam, ante Cæſarum ætatem*, fuerit profeſſus, oſtendere unquam potuerint; quod quidem vel *Reſponſionis Auctor* fateri planè cogitur, nec *ullum ante eam ætatem de Romanis Medicum* extitiſſe concedit: (1) itaq; quid nobis aliud relictum eſt hominum genus, de quo *Cicero* loqui intelligatur, cuive Vox illa, Ordini applicetur, quàm, quem ipſe dixeram, *Servorum, Libertorum* & *Peregrinorum* Ordo?

Vides jam, opinor, non temerè me ac fortuitò, ſed re priùs perpenſâ & conſideratâ, ad *Ciceronem interpretandum* acceſſiſſe: Vides, inquam, iſtam tuam eruditionem,

(1) Reſp. p. 164. it. p. 220.

etiamſi vera nonnunquam eſſet, in hac tamen causâ nec locum ullum habere, nec lucis quicquam afferre : ſed quid tandem dices, ſi *futilem, falſamq;* *eam* prorſus eſſe oſtendero? etenim ex multis *Scriptorum Veterum* locis probare facilè poſſum, Vocem eam, ORDO, apud *optimos Latinitatis Auctores* nihil aliud ſignificare, ac *certum quodlibet hominum genus, communi aliquâ vitæ ſorte, vel abjectâ atq; infimâ* utentium.

CONVENI *hodie hominem mei loci atq; Ordinis.* (1).

NONNE hoc de homine ſquallido & miſerrimo à *Gnathone Paraſito* dicitur? *Ciceronem* etiam ipſum, quem nobis *judicem* conſtituiſti, hanc eandem vocem non *Senatui* modo *Equitibuſvè, ſed Plebi* quoq; ſæpiſſimè & *Libertinis interdum ipſis*, abjectæq; ſortis hominibus, *Apparitoribus & Scribis* (2) applicare memini. Item in Inſcriptione quâdam Sepulchrali mulier de marito loquens.

QUI *me ab imo Ordine ad ſummum perduxit honorem* (3).

HOMO autem *noſter*, qui *Auctorum verba diſcerpendi* atq; *aliena adtexendi* crimen mihi objicit, videamus jam qualem tandem ex hoc omni *Ciceronis* loco ſententiam extorſerit. *Utiq; huc tandem*, inquit, *res redit.* MARCUS TULLIUS CICERO AIT, MEDICINÆ PROFESSIONEM HONESTO CIVIUM ORDINI DECORAM ESSE; CONYERS MIDDLETON NEGAT; EAMQUE ESSE SORDIDAM, ILLIBERALEM, CIVE PRORSUS INDIGNAM AFFIRMAT: UTRI CREDITIS QUIRITES? (4)

QUIS jam non ſummam *hominis* vel inſcitiam, vel temeritatem, vel utrumq; potiùs admirabitur, qui hunc locum

---

(1) Ter. Eun. 2. 2.
(2) In Piſon. 8. In Catal. 4. 8. In Verr. 1. 47. In Verr. 3. 78.
(3) Gruter. p. 353. (4) Not. br. p. 29.

aut

aut tam parùm intellexerit, aut tam foedè corruperit? ille tamen, quaſi impudentia gloriaretur, hoc *ingenii ſui commentum*, tanquam *legis*, aut *Senatus Conſulti* vim obtineret, *literis majuſculis* deſcribendum curavit. At in hoc omni *Ciceronis* loco, num de *ullo omnino Civium Ordine*, nedum *boneſto aliquo*, verbum quidem unum reperitur? num *Medicinæ Profeſſio*, *Romanis omnino hominibus* convenire dicitur? nihil certè minùs: nec quicquam ſanè aliud, ex verbis ipſis elici aut intelligi poteſt, ac *Artes eas humiliores*, iſti hominum generi, cui propter *vitæ ſortem* convenirent, laudem quandam & decus afferre; quod de *Servis*, *Libertis*, & *Peregrinis* prorſus accipiendum eſſe abundè demonſtravi.

Sed quoniam *Ciceronem* appellavimus; quid de verbis iſtis exiſtimandum putas, ubi is *ingenui nihil ex Officina prodire poſſe affirmat?* nonne id *Medicos* aliquo modo attingere credis, quos omnes *Officinas ſuas* habuiſſe notiſſimum eſt? de illo itidem altero, quem tu *veriſſimum eſſe* dicis, quid cogitas? ſcilicet, *Honos alit artes, omneſq; incenduntur ad ſtudia gloriâ, jacentq; ea ſemper, quæ apud quoſq; improbantur* (1). Etenim ſi quod omnes planè fatentur, nec honores ulli *Medendi Arti* conſtituti, nec ad ſtudium ejus promovendum *gloria ulla* antè *Cæſarum ætatem* fuerit unquam propoſita; tum, *Cicerone ipſo judice, jacuiſſe eam* ac *contemptam prorſus fuiſſe* neceſſe eſt.

Sed ad *Reſponſionis jam Auctorem* noſmet convertere neceſſe eſt, qui hunc itidem *Ciceronis* locum in librum ſuum idcircò tranſtulit, *ut me non minùs*, uti ait, (2) *In Ciceronis ac in Plinii ante verbis exponendis lapſum oſtendat*: in hoc autem loco interpretando, quod vix fieri poſſe credideram, *vel Annotatore ipſo* ſtultiorem ſeſe longe ac leviorem

(1) Not. br. p. 31. (2) Reſp. p. 53.

præbuit:

præbuit: diſputat enim *Vir Eruditus*, *Ciceronem* ibi de pervulgata ea *Artium partitione, in* LIBERALES *proprie ita dictas, ſeu* INGENUAS, *ut Cicero eas alibi vocat, ac* ILLIBERALES *ſeu* SORDIDAS *tractare propoſuiſſe*: (1) atque *hanc Artium diviſionem tam clare & aperte expoſuiſſe ut mirum profecto videatur, eam quemquam effugere potuiſſe*: (2) a *Sordidis* autem *Ciceronem* incipere, eaſq; omnes percurrere dicit, uſq; *ad Saltatores, totumq; ludum talarium*; deinde quo res tota explicatior fieret, non *Ciceronis* ſed ſua quædam verba homo acutus interponit; [*hactenus de Sordidis, jam ad liberales venimus*] reliquaſq; deinceps ibi enumeratas *liberalium* in numero *Ciceronis auctoritate* habendas affirmat; videlicet *Medicinam*; *Architecturam*; *Doctrinam rerum honeſtarum*; *Mercaturam*; *Agriculturam*.

---

(1) Ib. p. 54. it. 74.

(2) Ib. 57. ut clariùs quod diſputemus intelligatur, verba ipſa Ciceronis huc etiam apponenda duxi —— Jam de Artificiis & quæſtubus, qui liberales habendi, qui ſordidi ſint, hæc fere accepimus: primum improbantur ij quæſtus, qui in odia hominum incurrunt, ut Portitorum & Fæneratorum. Illiberales autem & ſordidi quæſtus mercenariorum omnium, quorum operæ non quorum artes emuntur; eſt enim illis ipſa merces auctoramentum ſervitutis. Sordidi etiam putandi, qui mercantur a mercatoribus, quod ſtatim vendant, nihil enim proficiunt, niſi admodum mentiantur: nec vero quicquam eſt turpius vanitate. Opificeſque omnes in ſordida arte verſantur. Nec vero quidquam ingenuum poteſt habere officina. Minimeq; Artes probandæ, quæ miniſtræ ſunt voluptatum; cetarii, lanii, coqui, fartores, piſcatores, ut ait Terentius. Adde his, ſi placet, unguentarios, ſaltatores, totumq; ludum talarium. HACTENUS DE SORDIDIS: JAM AD LIBERALES VENIMUS. Quibus autem Artibus aut prudentia major ineſt, aut non mediocris Utilitas quæritur, ut Medicina, ut Architectura, ut Doctrina rerum honeſtarum; hæ ſunt eis, quorum ordini conveniunt, honeſtæ. Mercatura autem, ſi tenuis eſt, ſordida putanda eſt; ſin magna & copioſa, multa undiq; apportans, multiſq; ſine vanitate impertiens, non eſt admodum vituperanda; atq; etiam, ſi ſatiata quæſtu, vel contenta potius, ut ſæpe ex alto in portum, ex ipſo portu ſe in agros, poſſeſſioneſq; contulerit, videtur optimo jure poſſe laudari. Omnium autem rerum, ex quibus aliquid acquiritur, nihil eſt Agriculturâ melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil libero homine dignius. Cic. de Off. l. 1. 42.

QUIS

Quis autem, ſi *Diis placet*, tam ridiculum unquam *Artium Liberalium* catalogum antea vidit? quis præter *Auctorem noſtrum* cjuſmodi illarum *Corpus quoddam* effingere potuit; de quibus ne unam quidem in *Liberalibus* unquam haberi reperimus? Artes enim iſtæ modò memoratæ, ſi in *Liberalibus* habendæ ſunt, tunc *Ars illa Agricolarum* omnium longe *liberaliſſima* eſſet, utpote omnium maximè hoc in loco laudata, liberiſq; hominibus commendata: quod quidem homo noſter fatetur, *eamq; ex omnibus ſpeciatim ſeu præcipue liberalem* eſſe dicit (1). Sed tantum abfuit, ut *Agriculturam* Cicero unquam in *Artium Liberalium* numero ponendam exiſtimaret, ut eam ipſam, tanquam *ab omni politiori elegantia abhorrentem, ab Artibus ingenuis ac elegantibus* quàm longiſſimè ſejungat (2).

Instat autem *Reſponſionis Auctor*, & *Medicinam* cum *Doctrina rerum honeſtarum* hoc in loco conjungi dicit, nec me tam temerarium fore credit, ut *doctrinam rerum honeſtarum Servis* convenire poſſe contendam: (3) at quicquid ille contra diſputet, contendam tamen, vel *eam* quoq; *Servis* competere poſſe. Quid enim aliùd per *doctrinam rerum honeſtarum* intelligi poterit, ac *munus ipſum, profeſſioq; res honeſtas docendi?* at harum plerumq; doctores, *Rhetores* ſcilicet, *Grammaticos, Pædagogos*, ex *Servorum grege* fuiſſe cognovimus: quamvis enim *res ipſæ*, quas docebant, *honeſtæ & liberales* cenſebantur, docendi tamen munus Romæ ſaltem haud ullo fere in honore fuiſſe accepimus.

Ut hominis autem noſtri inſcitia clariùs appareat; loci hujus ſententiam tandem veram, ſenſumq; paucis exquiramus. Atque id primùm de *Artium Liberalium notione* ſciendum eſt; illas ſolummodo in earum numero a Veteribus cenſeri; non quæ *victus quærendi, lucrive faciendi* cauſa,

(1) Reſp. p. 54. (2) Cic. de Fin. l. 3. (3) Reſp. p. 57.

ſed *animi erudiendi, delectandive* gratia excolebantur; atque ex quibus non *quæſtus aliquis, Utilitaſve ad vitam neceſſaria,* ſed *libera quædam animi oblectatio* quærebatur. Quam quidem earum veram propriamq; eſſe definitionem arbitror: & quoties de *quæſtuoſis illis* aliquas, *minuſve ingenuis, Liberales* tamen aliquando dici reperiamus, id nonniſi *improprio vocis uſu, & laxiori quodam ſenſu* accipiendum, atque, uti hoc in loco, haud aliud indicare intelligendum eſt, ac ejuſmodi *Artes* a *probroſis & turpibus* diſtingui, atq; iſti hominum generi, *cui conveniant,* honeſtas eſſe.

Hoc igitur loco *Ciceronem,* uti primo planè aſpectu perſpicuum eſt, de *Artibus revera & propriè liberalibus* nec verbum quidem ullum feciſſe, nec omnino cogitaſſe dico: diſſerit ſolummodo de *Artificiis* ſeu *quæſtubus* iſtis, unde *lucrum conficiebatur,* atq; *aliquid adquirebatur*: *ſordidas* primum enumerat, eaſq; omnes, quæ nonniſi cum probro, ac turpitudine quadam conjunctæ videntur; deinde ad *honeſtiores* progreditur; *Medicinam, Architecturam,* &c. quas *Ordini, cui conveniant,* non probrum aliquod, ſed decus potius, laudemq; afferre ſignificat; & concludit denique; *omnium autem rerum* ex quibus aliquid adquiritur, *nihil eſſe Agricultura melius, uberius, dulcius, nec libero homine dignius.* Videmus jam, opinor, quo ſenſu *Agriculturam* tantopere laudet; non ut *Artem liberalem, aut ingenuam,* ſed de *quæſtuoſis iſtis* ſolummodo, ex *quibus aliquid adquiritur,* optimam & homine libero digniſſimam.

Artes autem, ut ſupra dixi, *liberales* a toto illo *genere quæſtuoſo* ſejunctas ſemper eſſe notiſſimum eſt, *eoq; liberaliores* haberi, quo a *quæſtu & lucro omni* remotiores eſſent: quod quidem, cùm ex multis *ipſius Ciceronis* locis demonſtrari poteſt, tum ex eo potiſſimum, ubi ex *Pythagoræ* ſententia, vitam hominum mercatûs cujuſdam celebritati comparari ait. (1) *In quem, uti alii emendi aut vendendi quæſtu & lucro*

(1) Tuſc. qu. l. 5. 3.

ducerentur,

ducerentur, *alii vero*, *iiq*; *vel maximè ingenui*, *nullum lucrum quærerent*, *ſed viſendi ſolummodo cauſa venirent*, *ſtudioſeq*; *perſpicerent*, *quid ageretur*; ſic in vita & ſtudiis hominum accidere ſolere diſputat: nam *ut illic liberaliſſimum eſſet ſpectare nihil ſibi acquirentem*; *ſic in vita*, *ea longè ſtudia excellere*, *cæteriſq*; *omnibus præſtare*, quæ nulla *quæſtus aut pecuniæ* ſpe propoſita, in rerum *cognitione & contemplatione* verſabantur. Atq; hinc jam quivis facile judicabit, quanti *Rhetor noſter* ingenii fuerit; quàm in Veterum ſcriptis evolvendis diligens; quam in interpetandis acutus; quamq; ad Eruditorum controverſias dijudicandas inſtructus acceſſerit; quàm deniq; verum vel nunc etiam illud ipſum ſit, quod *Ciceronem* alicubi indicaſſe memini; nihil ſcilicet magni aut ſolidi unquam ex *Rhetorum Officinis*, ſed *Academiæ ſolummodo ſpatiis* extitiſſe.

Sed ad *Annotatorem* tandem *noſtrum* revertamur, qui hac *ſua velitatione* quaſi defatigatus, nec in aciem ipſam ac dimicationem deſcendere auſus, receptui canere incipit, & *dimittamus jam*, inquit, *Theologum undiq*; *doctiſſimum*; *reliqua perſequantur* ii, *quibus otium eſt*, *quiq*; *fuerint diutius in Antiquitatis cognitione verſati.* (1) Quorum alterum, Præclare Annotator, Tibi facile concedam, *Antiquitatis* ſcilicet *cognitione* Te ab aliis certe quibuſvis ſuperari; alterum vero nunquam Tibi dabo; *otio* quemvis alium *plus Teipſo* abundare: qua enim in re Te tantopere occupatum exiſtimare poſſumus? num literarum ſtudiis? at *egregium hocce opuſculum tuum* nos id omnino putare vetat; Teq; in bonis literis, boniſq; artibus hoſpitem eſſe declarat. Num Profeſſionis tuæ muniis, ægriſve obeundis? at quiſquam tam vitæ prodigus invenitur, qui Tibi ea ignorantia ſimul ac temeritate valetudinem ſuam committere audeat? Sed ſingularem hominis modeſtiam hic etiam obiter notare libet. Quippe is, *occupationibus* licet diſtentus, nec *in Antiquitatis cognitione* verſatus, mea tamen omnia, quæ *præcipua ſibi viſa* ſunt, ſibi

(1) Not. br. p. 30.

ipſi

ipſi refutanda atq; evertenda ſuſcepit; reliqua vero, quæ ne *minimi quidem momenti, nec refutatione digna* pronuntiat, (1) iis tamen perſequenda relinquit, qui *otio abundant*, qui *rerum antiquarum ſcientia* excellunt.

Ut verò cum primis, ultima tandem conſentiant; cum nihil aliud *Notæ hæ breves* ac ſummam hominis malevolentiam, cum pari ſanè ſtultitiâ conjunctam oſtenderint; *velim autem*, inquit, (2) *exiſtimet Vir Eruditus, ea quæ à me contra ejus ſententiam liberè dicta ſunt, non eſſe eo animo dicta, quod aliquam in illum contumeliam jacere cuperem, ſed quia veritatem, quæ ab ipſo obſcurata quidem eſt, quantum potui patefacere ſtuderem.* Tu vero, num vel *unam* demum nobis *veritatem* patefeciſti? numvè *unam* aliquam *calumniandi occaſionem* prætermiſiſti? quippe ea, *Vir probe*, annon *contumelia* eſt; *Theologiæ Profeſſorem, Mendacem, Malevolum, Calumniatorem* ubiq; appellare? annon id, inquam, quam maximè *contumelioſum*; hominem liberalitèr educatum inſimulare; quòd *falſitate alios circumvenire ſtudeat*; (3) quod de locis ex auctoribus citatis, *nonnulla audacter mutaverit*; (4) *alia malitiosè confinxerit*; (5) *aliis verba aliena adtexerit, quò fucum faceret*; (6) *quod de veritate nihil ſit ſollicitus, dummodo convitii aliquid congerat*; (7) *quòd fide nullâ dignus ſit, propterea quod malâ fide egerit.* (8) Quippe hujus generis omnia, ſi vera prorſus eſſent, parciùs tamen objici, nec tam apertè dici ſolent; cum autem ſint falſiſſima, & tam liberè tamen profundantur, non verbis ſolummodo & diſputatione caſtigari, ſed legibus pœniſq; potius coerceri merentur.

---

(1) Ib. p. 23. (2) Not. br. p. 31. (3) Ib. 19. (4) Ibid. (5) Ib. 23. (6) Ib. 18. (7) Ib. 13. (8) Ib. 24.

F I N I S.